

OPINIA națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național, editată de FUNDATIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

MAREA
UNIRE
DIN
1918

SIMPOZIONUL ORGANIZAT DE FUNDATIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

Împreună cu întreaga țară

Cuvântul introductiv rostit de
prof. dr. AURELIAN BONDREA,
președintele Fundației "România de Mâine"

Onorat prezidiu,
Stimăți colegi,
Dragi studenți,

Vă rog să-mi dați voie să deschid lucrările Simpozionului dedicat Marii Uniri și să adresez, în numele Fundației "România de Mâine", un călduros salut invitaților prezenți la acest Simpozion, tuturor studentilor, cadrelor didactice și celorlalți participanți la manifestarea de astăzi.

Acest moment sărbătoresc evocă un act istoric fundamental - făurirea Statului Național Unitar Român, Marea

Unire de la 1 Decembrie 1918 - și omagiază lupta neobosită a poporului român, dăruirea și sacrificiul marilor înaintași ai neamului pentru împlinirea idealului de veacuri: reîntregirea țării și unirea tuturor românilor într-un singur stat.

A aniversa Marea Unire de acum 76 de ani reprezentă o înaltă datorie de conștiință și un fericit prilej de a reduce în atenție evenimente care au marcat în chip definitoriu destinul nostru național, de a evidenția creativitatea istorică remarcabilă a neamului românesc și de a pune mereu și mereu în lumină forța conști-

inței naționale, rolul și însemnatatea intereselor naționale și a unității naționale.

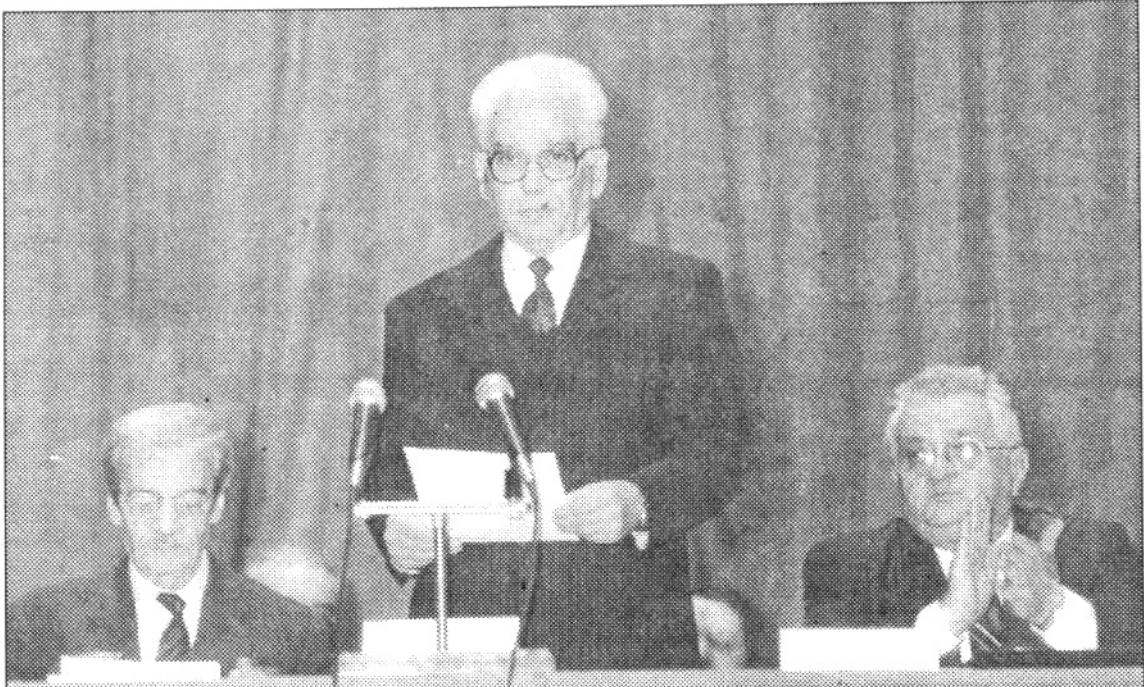
Marea Unire - prin evenimentele care au premers-o și au configurat-o, prin istoria și doctrina națională care au întemeiat-o, prin uriașa descătușare a energiilor creațioare ale poporului, prin claritatea și imensa forță a idealurilor care s-au materializat în acutul istoric de la 1 Decembrie 1918 - a dat încă o

dată expresie, în chip magistral, vocației democratice a poporului român, marilor sale disponibilități către valorile umaniste europene și universale.

În condițiile atât de complexe ale realităților românești de astăzi și ale lumii contemporane, Marea Unire din 1918 își păstrează atât însemnatatea istorică deosebită, cât și actualitatea, prin mesajul transmis tuturor generațiilor

de a pune mai presus de orice interesele naționale ale Patriei, de a apăra și consolida unitatea, independența și suveranitatea națională a României.

Onorată asistență,
Despre semnificațiile evenimentului istoric de acum 76 de ani vor vorbi personalități de prestigiu ale spiritualității noastre naționale, cunoscuți oameni de cultură, știință și învățământ.

În cuprinsul revistei, comunicările prezentate de:

acad. ȘTEFAN ȘTEFĂNESCU, acad. N.N. CONSTANTINESCU, artistul poporului RADU BELIGAN,
scriitorul DUMITRU RADU POPESCU, prof. univ. dr. IOAN SCURTU, prof. univ. dr. ION DODU BĂLAN.

COLEGIILE REVISTEI "OPINIA NAȚIONALĂ"

COLEGIUL PENTRU REFORMĂ
ȘI RELAȘAREA ECONOMIEI
NAȚIONALE

- Acad. Alexandru Bărlădeanu
- Acad. Anghel Rugină
- Acad. N. N. Constantinescu
- Acad. David Davidescu
- Prof. dr. Constanțin Ionețe
- Prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Zanfir
- Prof. dr. Mircea Druc
- Prof. dr. Alexandru Albu
- Prof. dr. Mihai Părlăuță
- Prof. dr. Gheorghe Zamân
- Prof. dr. Petre Mâlcomete
- Prof. dr. Mihai Dumitrescu

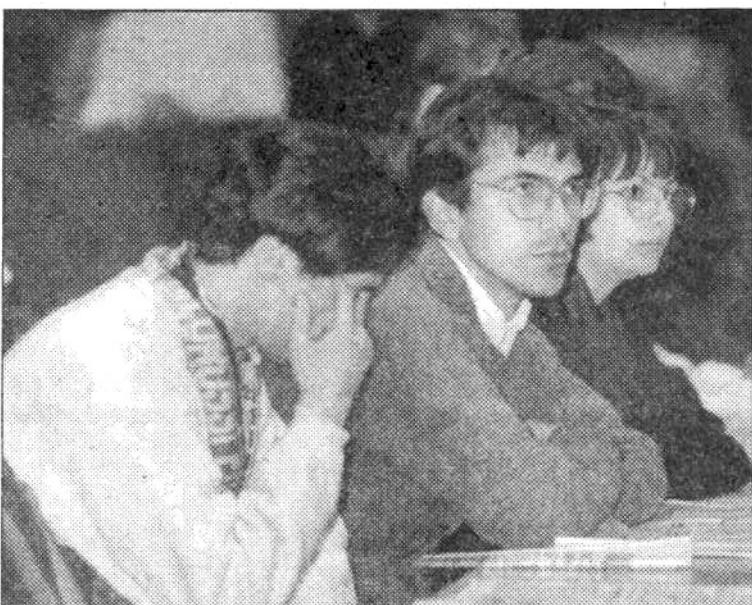
COLEGIUL PENTRU
PROBLEMELE ȘTIINȚEI
ȘI ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

- Acad. Stefan Milcu
- Acad. Radu Voinea
- Acad. Stefan Pascu
- Acad. Ion Coteanu
- Acad. Cristofor Simionescu
- Acad. Stefan I. Ștefănescu
- Acad. Marius Peculea
- Prof. dr. Liviu Maior
- Prof. dr. Grigore Brâncuș
- Prof. dr. Dan Ghiocel
- Prof. dr. Emil Tocaci
- Prof. dr. doc. Grigore Posea
- Prof. dr. Gheorghe Secără
- Prof. dr. g-ral (rez.) Emil Mihuleac

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE CULTURII ȘI ARTEI

- Acad. Eugen Simion
 - Prof. dr. Alexandru Boboc, membru corespondent al Academiei Române
 - Radu Beligan
 - Grigore Vieru
 - Paul Everac
 - Dinu Săraru
 - Prof. dr. Ion Dodu Bălan
 - Prof. dr. Victor Giuleanu
 - Dumitru Radu Popescu
 - Paul Anghel
- COLEGIUL PENTRU IDEEA NAȚIONALĂ ȘI SOCIALĂ ÎN ROMÂNIA
- Prof. dr. Aurelian Bondrea
 - Prof. dr. Mitropolit Antonie Plămădeală
 - Prof. dr. Ioan Scurtu
 - Prof. dr. doc. Titu Georgescu
 - Prof. dr. Stefan Lache
 - Prof. dr. Gheorghe I. Ioniță

Director:
Prof. dr. AURELIAN BONDREA

MAREA UNIRE DIN 1918

SIMPOZIONUL ORGANIZAT
DE FUNDATIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

La Sala Polivalentă din Palatul Sporturilor și Culturii:

Știința istoriei la temperatura sentimentului patriotic

Cu prilejul zilei de 1 Decembrie - ziua Marii Uniri din 1918, Ziua Națională a României, Fundația "România de Mâine" împreună cu instituțiile sale - Universitatea "Spiru Haret", Academia de Cultură Națională "Dimitrie Gusti", Academia de Studii pentru Dezvoltarea Economică și Socială a României - au organizat marți, 29 noiembrie 1994, Simpozionul Marea Unire din 1918.

Desfășurată în Sala Polivalentă din Palatul Sporturilor și Culturii, într-o atmosferă sărbătoarească, această manifestare patriotică, de evocare științifică a unui moment crucial din istoria poporului român - făurirea României Mari - s-a bucurat de participarea unor personalități de seamă ale vieții noastre științifice și culturale, a cadrelor didactice, precum și a cătorva mii de studenți ai Universității "Spiru Haret".

În Prezidiul Simpozionului au luat loc: prof. dr. **Aurelian Bondrea**, președintele Fundației "România de Mâine" și președinte al Senatului Universității "Spiru Haret", academicianii **Ion Coteanu**, rectorul Universității "Spiru Haret", **Ștefan Ștefănescu**, **Radu Voinea** și **N.N. Constantinescu**, președintele Academiei de Studii pentru Dezvoltarea Economică și Socială a României, artistul poporului **Radu Beligan**, președintele de onoare al Academiei de Cultură Națională "Dimitrie Gusti", scriitorul **Dumitru Radu Popescu**, profesorii universitari **Ion Rebedeu**, **Ioan**

Scurtu, **Ion Dodu Bălan**, **Alexandru Oproiu**, **Grigore Posea**, **Victor Giuleanu**, **Angela Ion**, **Alexandru Zanfir**, **Ion Tudose**, **Constantin Mecu**, **Ștefan Lache**, **Gheorghe Ioniță**, **Mircea Nicolaescu**, **Florentin Popescu**, **Victor Ciobanu**, **Ștefan Costea**, **Carmen Busuioc**, **Constantin Moisuc**, **Virgil Constantinescu**, **Traian Gârbea s.a.**

Cuvântul introductiv al Simpozionului a fost rostit de prof. dr. **Aurelian Bondrea**. Au prezentat, în continuare, comunicări consacrate aniversării a 76 de ani de la Marea Unire din 1918: acad. prof. **Ștefan Ștefănescu**, prof. dr. **Ioan Scurtu**, acad. prof. **N. N. Constantinescu**, artistul poporului **Radu Beligan**, scriitorul **Dumitru Radu Popescu**, prof. dr. **Ion Dodu Bălan**. În cuprinsul acestui număr al revistei publicăm integral comunicările prezentate.

Audiate cu viu interes de participanți, Cuvântul introductiv și comunicările prezentate au reliefat însemnatatea istorică deosebită, hotărâtoare a evenimentului istoric de la 1 Decembrie 1918 în evoluția social-economică, politică și culturală a poporului român, au evidențiat semnificațiile adânci ale acestui mare act, desfrând concluzii și învățăminte actuale ale evenimentului petrecut în urmă cu 76 de ani - act al voinței și luptei întregului nostru popor, al hotărârii sale neclintite de a-și făuri de sine stătător destinul, de a trăi unit în granițele firești ale Patriei - ROMÂNIA.

MAREA UNIRE DIN 1918

Nicolae Iorga spunea că aniversările, ca să se justifice, trebuie să însemne două lucruri: "Un certificat de muncă pentru trecut și un solemn angajament de muncă pentru viitor".

Memoria istoriei este cea mai scumpă, cea mai prețioasă dintre avuțiile omului, ea este expresia conștiinței sale în acțiune.

Trăim într-o epocă în care avem o nevoie vitală de istorie, de valorile ei. Cunoașterea valorilor istoriei înlesnește capacitatea de a surprinde noile tendințe care se ivesc în evoluția fenomenelor, cerințele pe care ele le implică și le impun spre a răspunde "chemărilor epocii", mersului vremii.

Înțelegerea actului din 1918, cu adâncile lui repercusiuni pentru întreaga viață politico-statală ulterioară, necesită cunoașterea dezvoltării istorice a României, a permanentelor acestei dezvoltări, a ideilor-forță care au permis poporului român, în împrejurări desorei vitrege, să-și păstreze ființa națională, generând și stimulând energii creative. Singurul urmaș al romanității orientale, cum o arată numele cel puțin și limba pe care o vorbește, poporul român a fost pătruns, în cursul istoriei sale, de valoarea moștenirii căpătate de la strămoși, a fost conștient de civilizația pe care o reprezenta în zona sa geografică, civilizație ce are la bază tradițiile de cultură română și idealul de libertate al dacilor.

Dacă vicisitudinile vremurilor au împiedicat crearea în Evul Mediu a unui singur stat românesc, tendințele de unificare a Țărilor Române s-au manifestat permanent, îmbrăcând forme variate, cu intensitate diferită de la o epocă la alta, în funcție de împrejurările istorice. Ele au avut drept temelie trainică originea comună, strănsene legături economice, politice, culturale, religioase, similitudinea legilor, impresionanta unitate lingvistică.

Sentimentul popular de solidarizare a românilor de pe ambele versante ale Carpaților și expresia acestuia pe plan cărturăresc în întrebuitarea termenului de Dacia pentru Țările Române au născut ideea reconstituiri în formă românească a vechii Daci, idee transpusă în fapt istoric pentru scurtă vreme de Mihai Viteazul. Creația politică a lui Mihai Viteazul a constituit, pentru generațiile din etapele ulterioare ale luptei pentru Unire, tortă care a luminat drumul și le-a întărit voința în edificarea statului modern român unitar.

Acțiunea politică avea să-și bazeze forța pe o puternică dezvoltare a culturii cu rol însemnat în formarea conștiinței naționale.

Ideea unității și continuității românești a devenit, în planul preocupărilor cultural-spirituale, ideea-forță care a străbătut activitatea învățătorilor umaniști români ai secolului al XVII-lea și de la începutul secolului al XVIII-lea: Grigore Ureche, Miron Costin, Constantin Cantacuzino și domnitorul erudit Dimitrie Cantemir. Strădaniile lor vor fi continuante cu strălucire în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea de corifeii "Școlii Ardeleane" - Samuil Micu, Gheorghe Sincai, Petru Maior și Ion Budai-De-

CAUZA ÎNTREGULUI POPOR ROMÂN

Comunicare prezentată
de acad. STEFAN ȘTEFĂNESCU

leanu, care au îngemănat spiritul lu-minist cu forța de iradiere a conștiinței naționale.

Problema unirii românilor și a independenței statului român s-a ridicat ca o sarcină practică nemijlocită în epoca modernă, o dată cu mutațiile pe care le-a antrat și cu procesele pe care le-a declanșat.

Cadrul internațional a înrăurit într-o măsură însemnată procesul de realizare a unității și independenței naționale. Începând cu secolul al XVIII-lea, situația Țărilor Române și a Sud-Estului european, în general, a devenit tot mai complicată datorită rivalității imperiilor otoman, habsburgic și rus pentru dominația în zonă. În ciuda intensificării tendințelor expansioniste ale celor trei imperii, poporul român a devenit factorul hotărâtor al propriului destin, făcând să triumfe principiul național, ideea unității și independenței.

Revoluția condusă de Tudor Vladimirescu a contribuit la consolidarea autonomiei Principatelor Române și a chemat, prin chiar cuvântul conducătorului ei, la unirea forței munte-nilor și moldovenilor.

Revoluția de la 1848 a înscris realizarea unirii printre dezideratele ei fundamentale. Această dorință formulată în scrierile fruntașilor revoluției, în publicații vremii - "Pruncul român" sau "Poporul suveran", în programul lui Mihail Kogălniceanu, "Dorințele Partidei Naționale", și în alte documente programatice, se sprijinea pe solidaritatea comună a tuturor românilor, pe adeziunea fierbințe a muntenilor, moldovenilor și transilvănenilor la idealurile naționale. "Vrem" - scria N. Bălcescu - să fim o națiune, una, puternică și liberă prin dreptul și datoria noastră, pentru binele nostru și al celorlalte nații, căci vom fericirea noastră și avem o misiune a împlini în omenire".

O strălucită pleiadă de perso-

nalități politice și culturale, ridicate din toate provinciile românești, au dat orientarea spre unitate a mișcării naționale; Vasile Alecsandri și Andrei Mureșanu, Nicolae Bălcescu și Avram Iancu, Mihail Kogălniceanu și Gh. Barițiu, Eliade Rădulescu și Simion Bărnuțiu, C.A. Rosetti și frații Hurmuzaki exprimau perfecta unitatea culturală a românilor, peste granile impuse de vicisitudinile vremii.

"Gazeta Transilvaniei", "Dacia literară" sau "Magazin istoric pentru Dacia" erau deopotrivă deschise producătorilor românești, "fie din orice parte a Daciei".

Cuvintele "Horei Ardealului" a lui V. Alecsandri, ale marșului "Deșteapta-te române" - devenit, după 1989, Imnul nostru național - sau ale "Mar-

șului lui Iancu" dezvăluiau simțăminte patriotice ale făuritorilor revoluției din 1848.

Impresionanta adunare populară de la Blaj, pe Câmpia Libertății, când s-au auzit cuvintele "Vrem să ne unim cu țara", l-a făcut pe Eliade Rădulescu să spună că "de la Blaj a răsărit soarele românilor".

Începând de la 1848 și până la Marea Adunare de la Alba Iulia din 1918, care a sanctionat unirea românilor, în toate momentele, tărâimea a dat numeroase și grele sacrificii, cucerind cu arma în mâna dreptul la existență națională de sine stătătoare în cadrul unui stat unitar.

Este zguditor - prin actualitatea lui - testamentul politic al generației pașoptiste, așa cum el a fost formulat pe patul de suferință de Doxache Hurmuzaki, "patriarhul de la Cernavoda" (care a murit la 11 aprilie 1857). Adresându-se celor veniți să-l vadă, el le-a spus: "Prietenii și scumpii patrioți, vă mulțumesc pentru cercetare. Eu poate nu voi mai trăi mult. Domniile voastre veți trăi și trebuie să trăiți, dar nu uită că aveți trei îndatoriri mari și sfinte, pentru care aveți să răspundeti înaintea lui Dumnezeu, înaintea oamenilor și a urmășilor voștri; aceste trei îndatoriri sunt patria, limba și biserică... iar pentru binele și fericierea națiunii române să depărteze Dumnezeu din mijlocul românilor sămânță intrigi și disordie, spiritul de partid, egoismul, pofta de a domni cu stricăciunea binelui public și să li se insufle spiritul onoarei, al frăției și al buniei înțelegeri între sine spre atingerea înaltului scop ce le stă înainte".

Unirea a polarizat, în perioada următoare anului 1848, eforturile tuturor forțelor active ale populației, a devenit cauza scumpă a multor luminate ale țării și a fost îmbrățișată cu ardoare și cu admirabilă dăruire de întregul popor român.

România modernă a putut deveni realitate prin marele act de la 24 ianuarie 1859, care a unit Moldova cu Muntenia sub sceptrul lui Alexandru Ioan Cuza, și prin amplul program de reforme ce caracterizează "epoca Unirii". Crearea statului modern român a constituit pârghiea de susținere a tuturor eforturilor depuse pentru desăvârșirea unității naționale, factor de atracție, pivotul, pentru toate provinciile românești ce se găseau încă sub stăpânire străină.

În vremea domnitorului și, apoi, a regelui Carol I, România avea să înregistreze noi pași pe linia modernizării și a încadrării în familia statelor înaintate europene.

Un moment important în întărirea încrederii în triumful idealului național

pean, Memorandum-ul din 1891, a prilejuit o impresionantă solidarizare a românilor din toate provinciile. Declarația hotărâtă a dr. Ioan Rațiu, rostită în procesul memoranduștilor de la Cluj (mai 1894) - "Existența unui popor nu se discută, ci se afirmă" - a avut un larg ecou în rândurile poporului român, întărindu-i voința de a impune ceea ce dorea să fie.

Societățile cultură-științifice de pe întreg cuprinsul pământului românesc, în frunte cu Academia Română, care, de la înființarea ei, prin alegerea de membri din toate provinciile românești, s-a impus ca sanctuarul aceluia național, presa românească, marile personalități ale științei și culturii românești, N. Iorga, O. Goga - "poetul redeșteptării naționale" -, V.A. Urechia, V. Lucaciu, A.D. Xenopol, V. Goldiș, I.I. Nistor și-a desfășurat o susținută activitate în sprijinul Unirii. La începutul secolului al XX-lea, Unirea poporului român într-un singur stat s-a impus ca un imperativ categoric. Nici o forță din lume nu mai putea să opreasă desăvârșirea acestui proces obiectiv, eliberarea ultimelor teritorii românești care se mai aflau sub stăpânire străină și refacerea deplină a unității politico-statale a spațiului carpato-danubiano-pontic.

Cântecul "Trec batalioane române Carpații", Ardealul, Ardealul, ne cheamă Ardealul", poezia lui Radu Cosmin (Nicolae Tănăsescu) "Vrem Ardealul", discursurile politice, rămase celebre, ale lui Nicolae Filipescu, Barbu Ștefănescu-Delavrancea, Nicolae Titulescu și ale altor personalități dădeau expresie simțământelor întregului popor român.

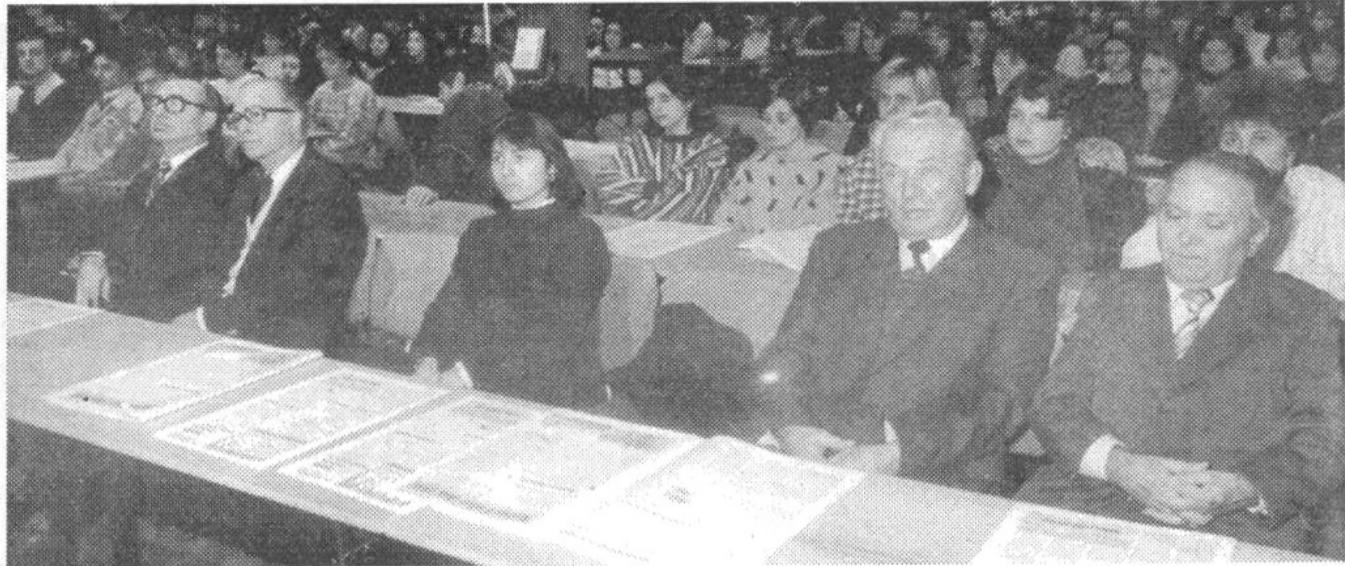
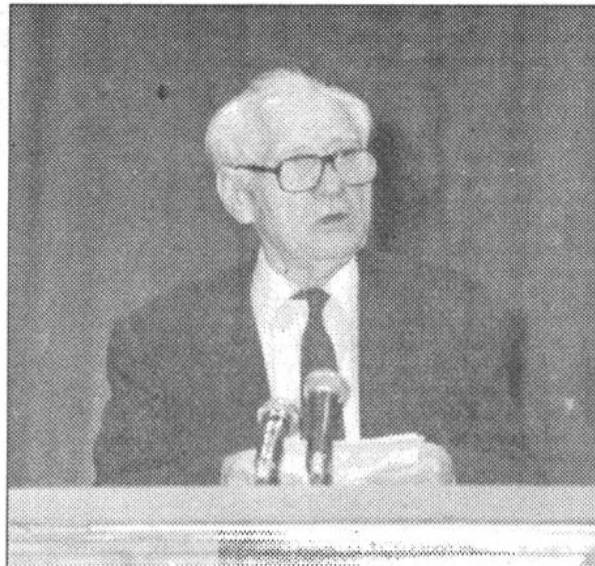
Înăptuirea în 1918, pe baza (principiului) dreptului popoarelor la autodeterminare și constituire a lor în state naționale, desăvârșirea unității statale au fost rodul luptei naționii române în ansamblu ei.

În acele zile fierbinti, N. Iorga, trecând în revistă evoluția ideii de unire a românilor, făcea constatarea că Unirea este rodul luptei întregului popor român. "Fără a uita pe nimeni, care au colaborat la această faptă a minunii, de la general și de la fruntaș ardelean până la ultimul ostaș și țăran omagiu recunoștinței noastre să se îndrepte azi către poporul acesta întreg de oriunde și din toate veacurile, martiri și eroi".

Azi, ca și atunci, se cade să slăvим pe acel care, prin sacrificiul lor suprem, au adus izbânda cea mare, împlinirea visului de secole al poporului român, întregirea lui națională. Se cuvine să ne îndreptăm gândul recunoșcător către aceia care și-au dat viața ca să trăiască și să prospere țara. Pe cel care, prin vrednicia faptei lor, au înscris în istorie Marea Unire și simțim atât în noi, prin ceea ce am șiut la ei, căt și alături de noi, mergând pe același drum, spre întărirea unității naționale.

S-a spus că măreția unui popor se sprijină pe amintirea totdeauna vie a trecutului și conștiința datoriei îndeplinite de toți și în fiecare clipă. A învățat din trecut înseamnă a face din prezent o durată a demnității naționale.

MAREA UNIRE DIN 1918

Împreună cu factorul demografic, cu unitatea de origine, de limbă, de fond cultural și de religie, lantul economic a jucat un rol fundamental în desfășurarea procesului istoric de strângere națională a românilor într-un singur stat la 1 Decembrie 1918. O examinare, oricără că, din punct de vedere social-economic și cultural, marele arc al Carpaților nu numai că nu a constituit niciodată un zid între români, ci, din contră, a reprezentat o veritabilă cetate naturală de apărare în fața invaziunilor, a agresivității stăpânirilor străine și, în același timp, un centru de iradiere a forței economice, spirituale și politice a acestui popor. Isaiah Bowman, directorul Societății Americane de Geografie înainte de cel de al doilea război mondial, constata cu admirație: "Românii au putut să păstreze o omogenitate, o solidaritate de cultură și tradiție... care nu se întâlnește nicăieri în Balcani, afară (deși într-un grad mult mai mic) la greci".

Intrucât cadrul unei comunicări este destul de redus, vom examina această constatare, pentru domeniul economic.

Încă în evul mediu, prin proporțiile și însemnatatea ei, transhumană, adică pendularea sezonieră a păstorilor, a asigurat o comunicare economică și socială neîntreruptă între locuitorii Transilvaniei, Moldovei și Tării Românești. Ea avea o asemenea importanță încât domnitorii și principii încheiau convenții și tratate care s-o reglementează. Fenomenul a fost atât de durabil încât, încă în 1850, Ion Ionescu de la Brad mai scria "mocanii care în tot anul cutreieră Ardealul, Banatul, Valahia și Moldova".

În ce privește legăturile comerciale, încă în secolul al XIII-lea, dacă spre Buda duceau doar trei drumuri transilvane - de la Oradea, Arad și Timișoara -, în schimb, din Transilvania spre Moldova și Tara Românească duceau 10 drumuri de care.

La rândul său, obiectiv, drumul din centrul Transilvaniei până la Marea Neagră reprezenta doar o jumătate din cel până la Adriatica - ieșirea medievală la Mare și Ungariei, iar acest lucru favoriza legăturile transilvano-moldavo-muntele. Orașe ca Brașov, Sibiu și Bistrița, dar și Sighișoara, Caransebeș etc. aveau să se dezvolte tocmai ca urmare a acestor legături cu celealte regiuni românești și a intensificării lor. În 1368, Vladu Vodă confirmă brașovenilor vechile privilegii de a face comerț cu Tara Românească, iar în 1382 se efectuau și reglementări ale comerțului sibiului cu ea; în 1412, voievodul Transilvaniei dădea privilegii comercianților din Bistrița referitoare la negoțul cu Moldova. Este grăitor și faptul că, în povida restricțiilor feudale, în 1558, principalele Transilvaniei acorda comercianților din Cluj dreptul de a face comerț în condiții de deplină libertate cu Tara Românească și Moldova. În 1470, Ștefan cel Mare scria brașovenilor că le permite să meargă liber în Moldova, fără vreo dificultate, cu toate negoțurile și avutul lor. La rândul său, Vlad Tepeș comunica brașovenilor că negoțiorii din Transilvania puteau

PROBLEME ISTORICO-ECONOMICE ALE DEVENIRII UNITĂȚII NOASTRE STATALE

Comunicare prezentată
de acad. N.N. CONSTANTINESCU

circula în Tara Românească "ca și cum ați umbla prin țara voastră". Neagoe Basarab, într-o scrisoare trimisă la începutul anului 1517, brașovenilor, care cereau largirea posibilităților de comerț cu Tara Românească, preciza: "Dacă veți slobozi însă Domnia-Voastră (brașovenii - n.n.) pe negustori noștri să văndă peste tot prin țara înălțimii sale Crafului, și la Oradea, și la Cluj, și la Timișoara, și la Râșnov, și în Tara Bârsei, atunci vom slobozi și noi pe oamenii domniei voastre peste tot în țara noastră să fie voi încă să văndă și să cumpere în țara noastră". Ceea ce izboste aici, înainte de toate, este faptul că documentul contura teritoriul pe care voiau negustorii din Tara Românească a face comerț, teritoriu care, în acele părți, era acela locuit de poporul român.

Cât de covârșitoare era importanța Moldovei și Tării Românești pentru economia transilvană reiese din faptul că, în 1717, din suma de ansamblu a vărmii percepute, de toate punctele vamale ale Transilvaniei, peste 85% reprezenta vama percepă la punctele dinspre Moldova și Tara Românească. Si nu trebuie uitat că, în afară de punctele oficiale de trecere, între cele trei țări române mai existau încă numeroase căi și poteci cunoscute numai de localnici, pe unde trecea oamenii cu mărfuri plătind "vama cucului", cum remarcă Nicolae Iorga.

Este drept că, cu timpul, Austria a luat o serie de măsuri de frânare a legăturilor economice ale Transilvaniei cu celealte regiuni românești spre a o putea transforma mai ușor în sursă de materii prime și piață de desfacere a industriei din provinciile ereditate ale imperiului, frâna că acest prilej dezvoltarea meșteșugurilor și a industriei transilvane. Viața, însă, avea să demonstreze că legăturile Transilvaniei cu celealte țări române erau mai puternice decât pierdile create în calea lor. Mai mult, tocmai aceste legături - aşa cum vor

recunoaște și oficialitățile în 1779 - erau acelea care impulsionează practic dezvoltarea meșteșugurilor și orașelor transilvane. Piața comună în formare a celor trei țări românești constituia, astfel, o realitate obiectivă.

Începerea de pe la mijlocul secolului al XVIII-lea și desfășurarea apoi a procesului de deztrămare a vechilor forme și de naștere a elementelor capitaliste în economia marilor regiuni românești au dat un nou și puternic impuls intensificării mai departe a raporturilor economice dintre ele pe cele mai diferite planuri. Evidențind unitatea economică a Transilvaniei cu Moldova și Tara Românească, George Barițiu consimna în 1839 că Transilvania nu poate trăi fără legăturile economice cu celealte două țări românești. Similitudinea problematicii esențiale ridicate de revoluția de la 1848 în toate trei țările române - în povida deosebirilor izvorăte din varietatea domineaștilor străine - evidenția o dată mai mult complexa comunitate de viață a poporului român.

Datorită creșterii interdependentelor, într-o două jumătate a secolului al XIX-lea, relațiile economice și sociale dintre marile regiuni istorice românești s-au intensificat. Unirea Tării Românești cu Moldova în 1859 a creat începutul cadrelui legal-statal pentru piața națională pe o mare parte a teritoriului românesc, iar cucerirea de către tânărul stat român, în 1877, a independenței i-a consolidat-o mai mult, constituind, totodată, cadru politic necesar unei dezvoltări mai ample a economiei naționale.

Ca urmare a întregului proces, legăturile economice, culturale etc. ale Transilvaniei cu regiunile românești unite se vor intensifica. În 1877, într-o lucrare publicată la Budapesta, Sandor Matékovits scria: "Zonele industriale din Transilvania au de pe timpuri piață în România și, ca urmare, s-au aflat continuu în contact cu românii". Volumul schimburilor

între ele va spori puternic. Se vădea, o dată mai mult, că națiunea română, cu toată vîrtregia împrejurărilor, dispunea obiectiv de o importantă piață comună, care cuprindea toate zonele aflate de o parte și de alta a Carpaților. Dar războiul valam porât după 1886 de Austro-Ungaria contra Regatului Român a avut efecte dintr-înțeperea de pe la mijlocul secolului al XVIII-lea și desfășurarea apoi a procesului de deztrămare a vechilor forme și de naștere a elementelor capitaliste în economia marilor regiuni românești au dat un nou și puternic impuls intensificării mai departe a raporturilor economice dintre ele pe cele mai diferite planuri. Evidențind unitatea economică a Transilvaniei cu Moldova și Tara Românească, George Barițiu consimna în 1839 că Transilvania nu poate trăi fără legăturile economice cu celealte două țări românești. Similitudinea problematicii esențiale ridicate de revoluția de la 1848 în toate trei țările române - în povida deosebirilor izvorăte din varietatea domineaștilor străine - evidenția o dată mai mult complexa comunitate de viață a poporului român.

Datorită creșterii interdependentelor, într-o două jumătate a secolului al XIX-lea, relațiile economice și sociale dintre marile regiuni istorice românești s-au intensificat. Unirea Tării Românești cu Moldova în 1859 a creat începutul cadrelui legal-statal pentru piața națională pe o mare parte a teritoriului românesc, iar cucerirea de către tânărul stat român, în 1877, a independenței i-a consolidat-o mai mult, constituind, totodată, cadru politic necesar unei dezvoltări mai ample a economiei naționale.

Ca urmare a întregului proces,

Așadar, din punct de vedere economic, precum se petreceau lucrurile și pe plan cultural, unirea regiunilor românești era realizată în mare sură încă înainte de 1 decembrie 1918. Totul avea să conducă la întăritarea stăpânirilor străine, cfrânau dezvoltarea noastră și punea în pericol viitorul românilor.

Marea Unire de la 1 Decembrie 1918 a însemnat consfințirea statală a pietei noastre naționale și unirea tuturor forțelor productive ale marilor regiuni istorice românești într-un singur mănușă, ceea ce constituia un cadru politic nou și favorabil dezvoltării economice a poporului român.

După Marea Unire, erau strânse la un loc Banatul cu 28 523 kmp, Transilvania cu 57 804 kmp, Crișana cu 20 825 kmp, Maramureșul cu 16 210 kmp, Basarabia cu 44 425 kmp, Bucovina cu 10 442 kmp, și Vechiul Regat Român cu 137 903 kmp, ceea ce însemna un total de 316 132 kmp. Din punctul de vedere al populației, se remarcă Banatul cu 1 582 133 locuitori, Transilvania cu 2 678 367 locuitori, Crișana cu 1 316 981 locuitori, Maramureșul cu 786 866, Basarabia cu 2 344 800 locuitori, Bucovina cu 800 099 locuitori și Vechiul Regat Român cu 7 904 104 locuitori, ceea ce în total reprezinta 17 393 149 locuitori.

Efectele benefice ale unirii românești într-un singur stat s-au văzut imediat. Reforma agrară din 1917 - 1923 a cuprins toate regiunile și ea a dat pământ nu numai țărănilor români, ci și celor maghiari sau de alte naționalități, ceea ce a rezolvat una din cele mai grave probleme sociale.

Umările pozitive ale unirii s-au văzut și în domeniul industriei care acum a căpătat o piață internă mult mai mare decât permisește domniațile străine. În plus, industria transilvană va beneficia în dezvoltarea ei și de legile de încurajare a industriei existente încă mai dinainte în Vechiul Regat.

Cu toată moștenirea extrem de gravă și epuizarea economică lăsată de război, comunitatea economică ce se formează de mult timp între zonele românești s-a dovedit dintre cele mai favorabile. În 1927, o lucrare a Camerei de comerț și industrie din Cluj, pe baza analizei vieții economice reale, remarcă: "După unire s-a constatat însă repede că teritoriul economic al Regatului Vechiul cu cel al Ardealului se întregesc într-un mod foarte norocos și opera de conștiință poate progresează fără să rănescă serioase". Așa se face că, în povida distrugerilor moștenite de la război și în povida marii datorii externe ce se înregistrează din cauza lui, producția industrială a înregistrat chiar în primul de eniu după unire o creștere apreciabilă. A sporit numărul întreprinderilor moderne, s-au dezvoltat ramuri noi și s-au modernizat tehnici numeroase întreprinderi vechi.

Și urmează concretizarea importantului progres industrial înregistrat de Transilvania după Unire. Citez:

MAREA UNIRE DIN 1918

"Fabrici pentru industria sărmei și de cuie, bunăoară, n-am avut de loc în Ardeal, iar astăzi producția celor existente satisfacă numai nevoile Banatului și ale Ardealului, dar în mare parte și trebuințele Vechiului Regat. Înainte de Unire fabricile noastre de pielărie produceau numai talpă și piei de calitate inferioară, astăzi ele produc orice articol din această branșă, de calitate superioară, având export până și în Anglia. De unde înainte de Unire articole de porțelan nu produceam de loc, iar sticla produceam puțină și de calitate primitivă, astăzi avem o industrie înfloritoare din aceste produse. La fel s-a dezvoltat industria noastră cosmetică și medicinală. O dezvoltare extraordinară a luat fabricarea berei, lichiorurilor și coniacului. De unde mai înainte nevoile interne se acopereau cu produse străine, astăzi, pe lângă că am redus importul cu 100%, exportăm noi în țările vecine lichioruri și coniacuri superioare. Repetăm deci - concluziona lucrarea din 1927 - că îuând datele dezvoltării noastre industriale în mod absolut, și comparam cu cele de mai înainte, ele sunt fără pereche în toată Europa".

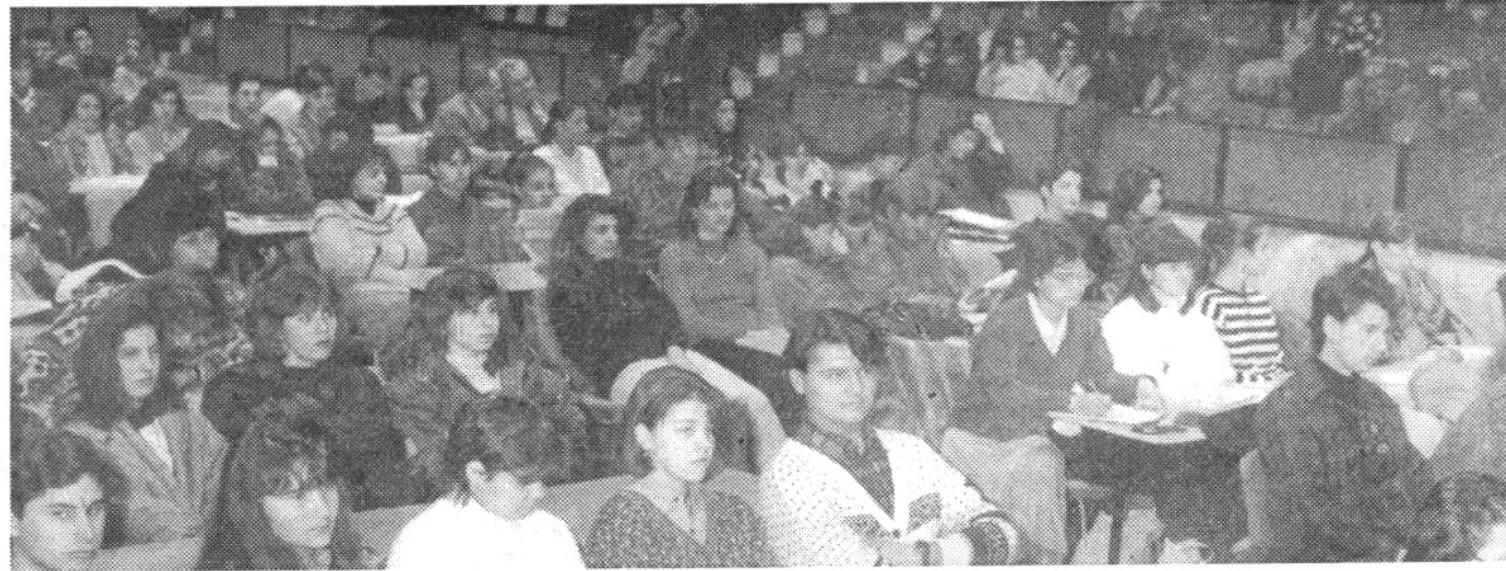
Efectul benefic a fost nu numai pentru economia Transilvaniei, ci și pentru toată țara.

Făurită ca urmare a unor legături sociale și economice foarte îndelungate, care au crescut și s-au diversificat continuu și cu deosebire în ultimele două veacuri, economia noastră națională reprezenta, în esență, unitatea dintre progresul divizionii sociale și cel al cooperării muncii în sânul poporului nostru, indiferent de stăpânirile străine și adversitatea lor dintr-o regiune sau alta. Interacțiunea dintre unitatea etnică a românilor, a limbii lor, a portului, obiceiurilor și culturii lor, pe de o parte, și țesătura internă a ocupațiilor lor, pe de altă parte, ca și interdependențele economice dintre regiunile locuite de români au făcut să crească în timp constanța unității lor istorice și să pregătească unirele successive ale diferitelor părți, independentă și, în fine, Marea Unire de la 1 Decembrie 1918. Aceasta a deschis, așa cum s-a putut vedea, noi posibilități de progres economic și social.

Dacă prima strângere a țărilor române sub un singur domn - **Mihai Viteazul** - a fost o străfulgerare, Marea Unire din 1 Decembrie 1918 a românilor într-un singur stat, înfăptuită contra tuturor adversităților, s-a realizat și afirmat în mod obiectiv datorită mișcării legilor economice și sociale, pe temelia căror au acționat inteligența, voința, munca, strădania și lupta românilor spre a fi la un loc și a-și asigura astfel progresul comun și locul ce să se cuvin în lume. Marea Unire reprezintă, în fond, una din cele mai mari realizări istorice ale acestui popor.

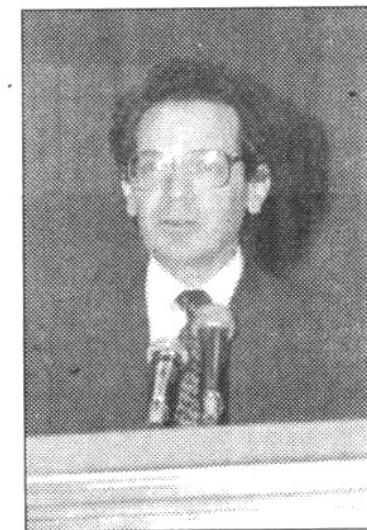
Examinarea premiselor istorico-economice ale devenirii unității noastre național-statale evidențiază rolul profund al factorilor economici în acest proces. Fenomenul este deosebit de important nu numai pentru înțelegerea trecutului, ci și pentru prezent. De nivelul și ritmul dezvoltării economice, de unitatea noastră economică, de stăpânirea asupra resurselor și mijloacelor noastre economice depinde capacitatea noastră de a ne susține o dezvoltare socială adecvată, capacitatea noastră de a ne promova limba, cultura națională și știință, ca și singură expresie, de a ne asigura istoria viitoare a poporului și un loc demn, ca națiune liberă, independentă, suverană și prosperă în concertul poșpoarelor.

Drept urmare, moștenirea lăsată de predecesori și sarcinile viitorului obligă acum, pe toți fiilii țării, să se unească în cuget și în simțuri și să conlucreze energetic și eficace la scoaterea economiei românești din situația grea în care se află și să îndrumă căt mai degrabă pe făgășul progresului.

Depinde de noi ca România să devină o țară puternică și respectată

Comunicare prezentată de prof. dr. IOAN SCURTU

Aniversarea unui moment fericit din istoria românilor, cum este cel de la 1 Decembrie 1918, care a marcat încheierea procesului de făurire a statului național unitar, poate constitui un prilej de reflecție asupra răspunderii istorice a generațiilor care s-au succedat de-a lungul vremii în spațiul carpato-danubiano-pontic, și cu deosebire a celor aparținând secolului al XX-lea.

Acum 94 de ani, păsind în secolul al XX-lea, românilor aveau de împlinit un vis secular: eliberarea teritoriilor aflate sub stăpâniri străine și unirea lor cu Patria mamă. Din acest punct de vedere, generația care trecea dintr-un secol în altul era pregătită sufletește.

Încă de la sfârșitul veacului al XIX-lea, mișcarea de eliberare națională cunoște o puternică activizare, atingând un punct culminant în anii 1892-1894, când s-a desfășurat mișcarea memoriandistă. La început de secol, în Bucovina s-au desfășurat mari acțiuni naționale, din rândul căror se evidențiază cea din 1904, prilejuită de împlinirea a 400 de ani de la moartea lui Ștefan cel Mare. În Moldova dintre Prut și Nistru a început să apară, din 1906, gazeta "Basarabia", care a avut o importantă contribuție la redescoperirea națională a românilor din acest teritoriu.

Victoriile obținute la Mărăști, Mărăști și Oituz, în vara anului 1917, au contribuit la măcinarea forțelor Puterilor Centrale, ceea ce a facilitat lupta de eliberare a popoarelor asuprite de Imperiul habsburgic. Se poate afirma că pe sângere vărsat de ostașii români s-au clădit, în 1918, statele naționale din centrul Europei: Polonia, Cehoslovacia, Iugoslavia, Austria, Ungaria și, evident, România Mare.

La sfârșitul primului război mondial s-au prăbușit cele două imperii multi-naționale - rus și austro-ungar - fapt ce a deschis posibilitatea realizării integrale a aspirațiilor poporului român. Era timpul când principiul autodeterminării naționale căpătase o largă recunoaștere internațională. În noiembrie 1917, V.I. Lenin - conducătorul Rusiei sovietice - a publicat un decret privind dreptul popoarelor la autodeterminare, de care s-au folosit românii din Basarabia; aceștia și-au proclamat independența la 24 ianuarie 1918, iar la 27 martie 1918 au hotărât unirea cu patria mamă. La rândul său, președintele S.U.A., W. Wilson, a propus, în ianuarie 1918, un program în 10 puncte privind organizarea postbelică a lumii; între acestea figura și asigurarea libertății pentru popoarele din Austro-Ungaria. Învinând ideile președintelui S.U.A., românii din Bucovina au hotărât, la 28 noiembrie, iar cei din Transilvania, la 1 decembrie 1918, Unirea cu România.

În 1914, când a izbucnit primul război mondial, românii erau pregătiți pentru realizarea marului ideal național. Dar adoptarea unei atitudini decisive era dificilă, deoarece în ambele tabere atât în conflict existau teritorii românești. Rusia - care făcea parte din Antanta - stăpânea Basarabia, iar Austro-Ungaria - unul din stâlpii Puterilor Centrale - asupraea Transilvaniei și Bucovinei. Oamenii politici și opinia publică românească s-au împărțit în două tabere distincte: unii se pronunțau pentru intrarea în război alături de Puterile Centrale, în scopul eliberării Basarabiei, iar ceilalți cereau răsfereala la Antanta pentru dezrobirea Transilvaniei și Bucovinei. Până la urmă, balanța a inclinat în favoarea Antantei, care, prin Convenția din iulie 1916, a recunoscut

legitimitatea revenirii la România a teritoriilor stăpâname de Imperiul habsburgic. Judecând în perspectiva istoriei, credem că generația primului război mondial a știut să aleagă cea mai potrivită alternativă, cu consecințe benifice pentru poporul român. Dincolo de avânturile unor operațiuni militare nereușite, în campania anului 1916, rămâne spiritul de sacrificiu al armatei române, care nu și-a precupejtit sângele pentru înfăptuirea idealului național.

Evoțând astăzi un moment înălțător din istoria neamului, nu putem trece cu vederea faptul că opera înfăptuită în 1918 a durat numai 22 de ani. Catastrofa din 1940 a datorat contextului internațional, acțiunii de forță și dictatelor celor două mari state totalitare - Rusia sovietică și Germania hitleristă. În același timp, nu putem să nu apreciem că generația interbelică s-a concentrat asupra dezvoltării interne a României, a consolidării statului național unitar, domeniul în care s-au obținut rezultate remarcabile.

După Marea Unire, în rândul elitei politice românești s-a instaurat o stare euforică, aprecindu-se că în 1918 s-a realizat un act de dreptate, că Unirea este eternă și nimenei nu poate să o pună sub semnul întrebării. Animați de acest spirit, guvernările din perioada interbelică au neglijat propaganda externă, socotind că nu era util să se cheltuiască fondurile statului român pentru a demonstra ceea ce este de la sine înțeles. Ei apreciau că numai cei ce nu au dreptate fac propagandă, pentru a dovedi ceea ce nu se poate demonstra. Insuficiența propagandei externe a influențat extrem de negativ situația internațională a României, a lăsat teren liber pentru propaganda revansardă și revisionistă a Ungariei horthyste.

La aceasta se adaugă marile convulsii interne, generate de o luptă politică încrețită și fără orizont, care a dus la falimentul regimului democratic și instaurarea unui regim autoritar, la 10 februarie 1938.

Subliniind, încă o dată, rolul decisiv al factorilor externi, nu putem absolvii de responsabilitate generația interbelică în ceea ce privește catastrofa din 1940.

Generația celui de-al doilea război mondial a încercat să refacă granița de răsărit, reușind pentru o scurtă perioadă (iulie 1941-august 1944) să elibereze Basarabia și Bucovina, ocupate de Armata Roșie în 1940.

Evoluția evenimentelor interna-

ționale, în primul rând a frontului de Est, dar și înțelegerea între marile puteri ale Națiunilor Unite au dus la reocuparea Moldovei de Răsărit, Bucovinei de Nord și a Ținutului Herța, act consumat în Convenția de armistițiu din 12 septembrie 1944 și în Tratatul de pace de la Paris, din 10 februarie 1947.

Generația actuală, a sfârșitului de secol XX și începutul secolului al XXI-lea, are o răspundere istorică, nu mai puțin importantă decât cele care au precedat-o. În primul rând, este responsabilitatea de a asigura stabilitatea și dezvoltarea coerentă a statului român, de a pune în funcție la parametri maximali economia națională, de a lichida vrajba și ura între români, de a clădi o societate democratică reală, de a promova valorile și competențele adevarărate.

In același timp, trebuie să se acorde cea mai mare atenție propagandei externe, promovării intereselor naționale în organisme internaționale, în relații cu alte state și, mai ales, în rândul opiniei publice mondiale. Drepturile istorice ale poporului român trebuie promovate cu hotărâre și consecvență, pentru a intra în conștiința lumii, a liderilor politici și a opiniei publice.

Analiza situației internaționale ne conduce la concluzia că, la acest sfârșit de secol, România are o mare șansă istorică. Redesenarea hărții statelor europene, diseminarea Uniunii Sovietice și a Iugoslaviei, găsesc România între două mari zone de conflict, care îngrijorează opinia publică europeană și mondială. Existența unui stat român puternic și stabil este numai în interesul poporului nostru, dar și al Europei în ansamblul ei.

Depinde de noi ca România să devină o țară puternică și respectată, care să exercite o atracție irezistibilă pentru români din afara granițelor și care să o considere drept Patria lor.

Istoria a dovedit că poporul român este un popor vital, cu o extraordinară rezistență la toate vicisitudinile. El a știut să-și croiască un drum propriu, să se afirme cu demnitate în rândul popoarelor europene. Aceasta este chezașia că generația actuală, de la sfârșitul secolului al XX-lea și începutul celui de-al XXI-lea, va ști să-și îndeplinească principala misiune istorică - aceea de a reface statul național unitar român în granițele sale din 1918.

MAREA UNIRE DIN 1918

DIMENSIUNEA CULTURALĂ A UNEI LUMINOASE PAGINI DE ISTORIE

Comunicare prezentată de RADU BELIGAN

Cu anii în urmă, eram la Paris la un congres important. Muncisem din greu o săptămână și îmi rezervasem câteva zile la sfârșit, să revăd orașul. Dar în seara când mi-am terminat treaba, mă așlam în casa unui prieten care poseda un disc prețios: Sadoveanu citind pe Eminescu. Nu știau dacă ați auzit această imprimare; dacă nu, vă conjur să v-o procurați, fiindcă nici un actor n-a putut cîti vreodată pe Eminescu așa cum l-a cîtit Sadoveanu. Într-un versul eminescian și glasul lui Sadoveanu se petrecerea o alchimie ce năștea un flor metafizic. Am ascultat, aşadar, Sara pe deal și m-a apucat un asemenea dor de țară, încât am abandonat proiectele pariziene și m-am întors acasă cu primul avion.

Mărturisesc că am învățat să-mi iubesc țara de la Eminescu și Creangă, de la Goga și Sadoveanu, de la Iorga și Vlahuță, de la Enescu și Brâncuși. Marile genii ne învăță să iubim.

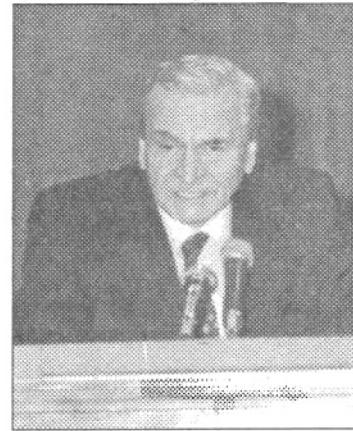
Când a apărut cel dintâi volum de versuri al lui Octavian Goga, tatăl

meu mi-a povestit că impactul a fost considerabil. Poezile lui au stârnit o mare emoție la români de pretutindeni. În biblioteca tatălui meu, modest funcționar la căile ferate, se păstra cu evlavie colecțiile revistelor "Sămănătorul", "Viața românească" și "Luceafărul". Mi-am petrecut copilaria și adolescența răsfoind vrăjite ale fețe îngălbinate. "Sămănătorul", apărut din inițiativa patronului nostru Spiru Haret și avându-i directori pe Coșbuc și Vlahuță, își propunea teluri limpezi: înțoarcerea la "mareea viață a poporului, la marile lui suferințe și aspirații".

Multe zile și nopți am întârziat asupra paginilor "Viații românești" care a avut fără îndoială o mare contribuție, la începutul acestui veac, la dezvoltarea conștiinței naționale, a unei conștiințe licide. Revista comunica cu cîitorii ei prin valori însemnante ale scrierii românești: Caragiale, Coșbuc, Delavrancea, Vlahuță, Sadoveanu, Gala Galaction, Anghel, Iosif, Minulescu, Arghezi, "Luceafărul", pe care tatăl meu îl

prețuia cu osebire pentru simțirea românească ce-i încâlzea paginile, apărea dincolo de munți, iar sufletul lui era Goga. Copil fiind, l-am cunoscut pe Goga la Brad, unde venise să ne vorbească în sala de gimnastică a liceului. Era un vorbitor fascinant. Îl am și azi înaintea ochilor, cu paltonul pe umeri, - era frig în sală -, așezat pe colțul unei mese de brad. Goga izbutea să stârnească în jurul lui o adezune susținută rar întâlnită! Nimeni dintre tinerii auditori, care îi sorbeau cuvintele, nu putea uita că Ardealul își aflase în Goga poetul suferințelor Ardealului robit.

În pagina scrisă ori în contactul direct cu cîitorul, scriitorul acestei vremi se implica în trăirea ei, conștientându-i visele. Regăsirea românilor prin scris, în acești ani, într-o și aceeași unitate spirituală, este un adevară de necontestat. Conștiința aceleiași spiritualității era atât de vie încât nici un eveniment nu se petrecea într-o parte a teritoriului limbii române fără a fi cunoscut, comentat și împărtășit în

celealte.

Se cuvine să mai pomenim și de ASTRA, cea mai proeminentă Asociație de cultură din spațiul românesc și chiar una din cele mai puternice din Europa. Acest mare focar de cultură românească a avut o importanță considerabilă pentru români din imperiul dualist.

Aș spune un cuvânt și despre "Societatea pentru fond de teatru român" care, după exemplul ASTREI, își ținea serile de conferințe, concerte, reprezentările teatrale, rând pe rând, în toate centrele ținuturilor locuite de români. Ea edita piese de teatru românești, organiza spectacole, mijloacea difuzarea pieselor.

Aș putea multiplifica la nesfârșit exemplele acestei impresionante solidarități a cărturărilor de la acest început de veac în arzătoarea lor dorință de a-i vedea pe toți românii laolaltă.

Răsfoind documentele vremii, ajungi la concluzia că atmosfera premergătoare marelui act de la 1 Decembrie 1918 a fost în mare măsură și rodul patriotismului nedeminjît al intelectualilor români de pre-tutdeni.

Oameni de știință, istorici, scriitori,

gazetari, artiști uniți într-un singur gând, un singur ideal, o singură simțire, au întreținut tot timpul vie flacără nădejdii și au luptat, cu condeul și cu glasul, pentru împlinirea marelui vis.

Ce emoționantă lecție pentru noi, cei de azi, pe care noua resurrecție a României ne găsește atât de dezbiuță! Cine are interes să-i despartă și să-i învățăbească pe români? Cine se bucură atunci când tinerii noștri visează să plece pe alte meleaguri? Cine fabrică gloanțele urii, care întrețin războiul româno-român? Acestea nu sunt întrebări retorice, ci frâmantările fiecărui om cinstit din această țară.

Ar trebui să folosim prilejul aniversării acestui unic moment din istoria noastră, nu numai ca să rostim cuvinte frumoase, ci, mai ales, ca să cugetăm adânc asupra misiunii cărturărilor în acest timp involburat.

Să dăm din nou înșuflețire cuvintelor *Patrie, Iubire de țară, Progres, Limbă, Tradiție*. Cum spunea atât de frumos Coșbuc: "Suflați colbul de pe cronică și faceți să renască virtuile bătrânilor de atunci în sufletul tinerimii de aici", căci "scopul literaturii", continuă el, este "să lumineze porțul ca să-l avem unit și tare".

Vi se par desuete aceste îndemnuri? Mie nu.

Fie, dar, ca lectia marilor patrioți de la începutul veacului să rodească în mintile și înimile noastre. Oricât ar părea de ciudat, iubirea se învăță. În piesele lui Shakespeare cei ce își jură dragoste și credință, spun că se vor iubi "forever and a day" - pentru totdeauna și încă o zi.

Să învățăm să fim uniți și să ne iubim țara pentru totdeauna și încă o zi.

Dar, atenției, ziua astă suplimentară e cea mai importantă și ar trebui să ne grăbim să-o trăim înaintea vesniciei.

1918: DESPRE LIMBĂ

Comunicare prezentată de DUMITRU RADU POPESCU

Se știe și se spune că România e o țară aproape în întregime înconjurată de români - excluzându-se, se înțelege, zona Mării Negre! -, dar se știe mai puțin și se vorbește și mai puțin despre faptul că această singularitate a României printre statele mapamondului și acest paradox pălesc în fața teribilei realități care face din limba română singura limbă din lume care desparte două vecine, state ce sunt parte din același popor.

Desigur, românii nu sunt veniti din cer; ei au dat lumii pe lângă oameni de geniu și trădători și ticăloși de marcă: să ne gândim, bunăoară, la verișanii păcurărașului din Miorița și la verișorii lui Horea - Nuțu Mătieș, Trif Stefan și ceilalți, cei care au părăsit, l-au prins și l-au predat pe Horea autoritaților imperiale, predându-l tragerii pe roată și predându-l astfel morții.

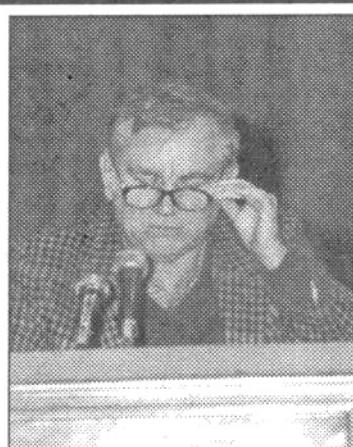
Dar poate ar trebui să începemicele mele însășări punând în evidență ponderea suverană pe care limba a avut-o și o mai are în istorie. Unele imperii și au dat obștescul sfârșit când n-au mai reușit să impună o limbă și o găndire care să unifice și să înțină în chingi granile cucerite.

Gălăcea din Turnul Babel e un exemplu de usurpare a puterii economice și ideologice a unei seminții mitice. Imperiul roman, pe de altă parte, a sucombat, lăsând în urmă, paradoxal, o limbă moartă, latină, care-i su-

prăveiște și azi. Pluralitatea credințelor, intereselor, limbajelor, ideologiilor - îată o temă ce ne poate face să ne întoarcem spre clipa când tot pământul avea o singură limbă și aceleași cuvinte. Ce i-a împins pe urmași neamurilor lui Noe să incerce să zidească o cete și un turn al cărui vârf să atingă cerul - și deci să-și împlinească tot ce și-a pus în gând? Divinul a zis atunci, din ceruri: "Hai să le încurcăm acolo limba, ca să nu-și mai înțeleagă vorba unui altora". Și din această încurcătură și gălăcea de limbi s-a născut mitul Turnului Babel, care poate fi și mitul istoriei, căci istoria mereu ne poate demonstra cum ea unește și destramă imperii, cum ea unește prin limbă seminții și neamuri, și le destramă făcându-le să-și piardă limbă și identitatea. Uitarea de sine, uitarea limbii este o boala care n-are leac, - n-are leac opinică sau vădădică de ști, sau chiar dacă ști lucrător al pământului sau profitor de pe urma pământului, adică agrarian.

E formidabilă, din alt punct de vedere, performanța unei limbii de a se pronunța împotriva proprietății statului și a propriile sale origini! În acest fel, limba devine un principal vector de autocontestare și de alienare a unui neam? Să nu sărim peste call! Să nu confundăm limbă cu cei care fac uz de retorica ei ca să-și poată regla beneficiile politice și economice. Limba unui neam nu

este doar limba trădătorilor aceluia neam. Putem noi confunda limba română cu cei care au spus și au scris că nu sunt români, sau că le este rușine că s-au născut români?! Dacă ei nu mai discută cu Dumnezeu în limba română nici când se roagă, și deci sunt singuri-singurei, fără martori de la centrul Turnului Babel, nu înseamnă că toți consângerii lor și-au pierdut părinții și amintirea limbii părinților și străbunilor lor! În ce mă privește, eu n-am auzit, bunăoară, ca demnitarii austrieci să preferă să învețe limba turcă sau italiană, sau latina cea vulgară măcar, deși cândva, adică ieri, pulpanele și tulpanele Imperiului otoman, precum și armile Imperiului roman s-au întins în voie pe sub cerul Vienei de azi! Dar sunt țări care dispar rămânând în proprietatea lor și cu propria lor însemne statale - dispăr pierzându-și vitalitatea limbii, a credinței și culturii. Divinitatea modernă, precis colorată economic și ideologic, te poate pedepsi strănic - condamnându-te să-ți pierzi amintirile și deci să uiți cine este! Nu e o chestiune nouă - doar și Ulise în peregrinările sale peste mări și țări putea să rămână, fericit, pe o insulă, dacă și pierdea memoria! Icsusul îluse a înfrânt tentația acestei fericiri lipsite de memorie și n-a rămas pe acea insulă, agrarian, ci și-a continuat drumul, marină peste necuprinsele ape, spre țara sa, Itaca!

Unirea Țărilor Românești să desăvârșească întărită în limbă, zicem și noi. Când Mihai Eminescu a plecat din Botoșani - Cernăuți spre Blaj, iar mai apoi spre Sibiu, Lugoj, Oravița, Turnu Severin, București - Unirea aceasta era desăvârșită, căci peste tot se vorbea și se gădeau românește. Serile de cărturi români din Transilvania, condamnați să trăiască într-un stat pe care voiau să-l distrugă, s-au străduit să fie martorii unor realități instabile și să viseze la posibilitatea infăptuirea a Daco-Romaniei. Între 1789-1795, se știe, Ioan Molnar Piuariu, fiul preotului Ioan Piuariu din Sadu ("Popa Tunsu" - pentru credința sa), a încercat să editeze un ziar în limba română, dar guvernatorul transilvan, contele Bánffy, a împiedicat această tentativă. Tot mai pe atunci s-au început asalturile contra naționalității noastre și mai ales contra celui mai de preț atribut și simbol al acesteia: contra limbii. Așa numitul război al limbilor... avea să înroleze în rândul combatanților și pe Barițiu, care prin foile sale, până la sfârșitul vietii, n-a încetat nici o clipă a apără drepturile românilor la limba lor, care e limba noastră. Și pentru ca această limbă românească să poată ieși biruitoare din înversualul război, ce avea și are încă și aici să poarte cu diferențe influențe străine și curente ostile, ea trebuia imbogățită și cultivată, ca să devină capabilă a cuprinde întreaga comoră de simțuri și gândiri ale neamului... "Articolii pentru îndreptarea și poleirea limbii, zice Lupaș, pentru schimbarea ortografiei aveau rostul de a afla mijloacele prin care să-și potrivească în chiar primul număr, Zaharie Carcalechi spune:

"Întru aceasta eu vreau să slujesc neamului meu și să dau la lumină istoria romanilor cea veche, pre limba românească..."

Am dorit să zăbovim o clipă și asupra lui Gheorghe Barițiu, unul dintre neobositii bărbătași care s-au

(Continuare în pag. 7)

MAREA UNIRE DIN 1918

(Continuare din pag. 6)

Tinta acestor articole? O spune chiar Barițiu: "Să ne facem vrednici de virtuile acelora, a căror nume îl purtăm, limba le-o vorbim, obiceiurile le păstrăm, de-ale românilor".

Dacă iată că după un secol, unii dintre noi nu mai dorim să ne facem vrednic de virtuile acelora ce le purtăm numele și le vorbim limba! Pentru unii dințre noi limba română nu este o sărbătoare, fiindcă aceștia nici n-o cunosc, deși o vorbesc de când s-au născut.

Dacă mitul Turnului Babel ne îndreptăște să credem că imperiile se destramă când li se încurcă limbile, ce putem spune despre o limbă care începe să se bâlbâie și să spere, prin cărău renunțarea la ea însăși, să vadă cu bucurie renașcându-se turnurile Babilonului? Există, se știe, un complex zis al lui Oedip, în care fiu își ucide tatăl. Ar există și un complex al lui Oreste, în care fiu își ucide mama, și un complex al Clitemnestrei, în care soția își ucide bărbatul. Dar iată că există și un complex al limbii române - prin care urmări de-a daco-românii vor să-și ucidă limbă. Această rupere de limbă maternă și paternă produce, se pare, în golul din inimile celor astfel eliberati, o exaltare: vidul din ei este fascinat de propria sa înfățișare! Bucuria vidului - iată o temă pentru academicienii parlamentari care și-au pus limbă în cui.

Dar să nu ne cramponăm de măncătorie de hârtie de turnesol și de teoreticienii fericitului vid. Nu doar limba, ci și viața, uneori, nu are prea mare preț la români. Desigur, există prețuri și prețuri! Dacă pacurărașul din Miorița nu dă un preț prea mare pe propria sa viață, înțelegând să se supună ritmulor cosmic și sortii, alți trăitori din spațiul carpato-dunăreano-pontic au făcut în așa fel ca viața de pe aceste teritorii să fie foarte ieftină, adică să n-ai băi nici un preț. Nu mă refer la cei care lucrează azi în justiție și fac averi din vânzare de princi de oameni sărmani, mă refer la un exemplu din istorie... Călăul care i-a tras pe roată pe Horea, Cloșca și Crișan a primit pentru munca sa 18 florini, câte șase florini pentru fiecare iarbă tras pe roată... Ori, atunci, în târg la Cioara, un porc se vindea cu 7 florini, un porc gras costa 8 florini, un cal - 20 de florini. Un bou, în târg la Abrud, făcea 12 florini, o vacă, 7 florini. Deci pentru moartea lui Horea, Cloșca și Crișan, călăul putea să-și cumpere doar trei vaci slabe, sau trei porci jigării!

Mizerabil a fost plătită tragerea pe roată a lui Horea, Cloșca și Crișan. Dar oare astăzi căi porci slabii pot fi cumpărați - și cum poate fi plătită încercarea de tragere pe roată a limbii române?

Nimeni, nicicând, nu ne-a putut subjuga sufletul

Comunicare prezentată
de prof. dr. ION DODU BĂLAN

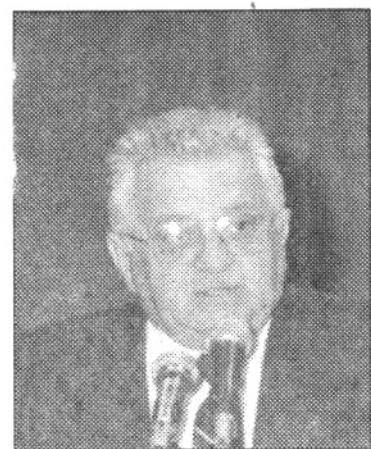
O soartă mașteră și o filosofie cincică a istoriei, bazată pe dreptul celui mai tare și mai hrăparet, au făcut ca trupul României, trup din trupul vechii Daciei, să fie mereu rupt, sfârtecat, frânt în bucăți pentru a se cărpi cu el imperiul străine, lacome și nesătuire. De această soartă mașteră, care ne-a rănit flința națională și ne-a zăvorât în cejurile vremii idealul unirii, s-au plâns mereu poeții ardeleni, mai ales, și dintr ei, cel dințăi, "poetul pătimirii noastre" - Octavian Goga, care mărturisea, parcă cu jalea și plânsul Vechiului Testament: "Avem un vis neîmplinit/ Copil al suferinței,/ De jalea lui ne-a răposat/ Să moșii și părinții". Din vremi uitate, de demult, Germând de grele patimi/ Desertăciunea unui vis/ Noi o străpîm cu lacrimi". Prin jertfe de lacrimi și de sânge, prin "lungul război al condeilor", cum numea Ion Agârbiceanu strădaniile oamenilor noștri de știință, artă și cultură pentru apărarea identității naționale, unității economice, spirituale și înfăptuirea Unirii tuturor provinciilor românești într-un singur stat.

Visul tuturor românilor, despărțiti arbitraj de puteri străine, s-a împlinit, totuși, la 1 decembrie 1918, în cetatea Albei Iulia, unde, cu trei veacuri în urmă, Mihai Viteazul îl mai împlinise odată. Ideal plătit cu pierderi, la propriu, a capului, prăvălit prin țărâna de pe Câmpia Turzii.

Am venit astăzi cu toții cu bucurie și entuziasm la sărbătoarea noastră națională, evocatoare a zilei de 1 Decembrie 1918, când la Alba Iulia s-a realizat România Mare. Dar trebuie să observăm că, într-un anume sens, țara se află în situația unei mirese, pornită spre locul nunții, care a fost tâlhărită pe drum și desfigurată.

România Mare de la 1 Decembrie 1918 e și astăzi mai mică. Și cred că, dacă nu putem face nimic pentru ea, trebuie cel puțin să o spunem. Să știe furii că nu ne împăcăm cu gestul lor oribil, patronat de dictate și pakte absurde.

Străbunii noștri au mers pe ger și

zăpadă, dar unită în cuget și simțiri, la Alba Iulia. De atunci, dușmanii neamului nostru au bătut mereu icuri în inima lui, ca să-l dezbină, să-i sfarme unitatea. Trăim și azi o dureroasă dezbinare, provocată de unii care pun interes meschine egoiste deasupra intereselor neamului. Ei operatează îndeosebi asupra lipsei de experiență a tineretului, ca să-l înstrâneze de neam și țară.

Am ascultat cu emoție ce au spus marii noștri bărbați despre unitatea de neam. Să le urmăram pilda, să ne cultivăm conștiința națională, care e, cum zicea Vasile Goldiș, măsurătoarea existenței naționale, care se hrănește din fructele culturii naționale. Aceste fructe le apără și le oferă poporului nostru, studenților noștri, Fundația "România de Mâine", Universitatea "Spiru Haret", Academia de Cultură Națională "Dimitrie Gusti". Împlinirea visului, la 1 Decembrie 1918, n-a durat, din nefericire, prea mult. Numai 22 de ani, căci trupul României Mari a fost din nou sfârtecat de pofta străinei hulpave, prin diktatul de la Viena, când Nordul Transilvaniei l-a răpit horthystii unguri și prin Pactul odios Ribbentrop-Molotov, prin care Tara Basarabilor era din nou smulsă și lipită arbitră - nu eliptică, ci lipită, ca un timbru, pe o carte postală falsă - pe coasta de vest a imperiului sovietic. Se vede că ori țarist, ori sovietic spiritual imperial e același, lăcomia e la fel de nesături.

În 1940, România săngera (a căta oară, oare?) la Nord-Vest, la Est și la Sud-Est, văzându-și, din nou, curatul vis de unitate și unire, răstignit pe crucea istoriei poporului român, pe ușile bisericilor din Ardeal, spintecat, odată cu nenăscutii din pântecetele mameilor române, îngropat de viu, la Ip și la Moisei, strivit de senile tancurilor sovietice în Basarabia și de cisma, venită să joace cauzaciocul, pe grumazul întins spre pierzare al bielui român, săracu.

Pământul atât de armonios unit de Dumnezeu prin toate formele de relief, de la Delta la vârful muntelui -

țara de totdeauna, rămâne neatinsă acolo, înăuntru nostru, ca acea împăratie a lui Dumnezeu, despre care Isus spunea: iată împăratia lui Dumnezeu nu vine cu semne din afară, căci este înăuntru nostru. Cu acest orizont în inimă o putem lua spre viitor" - încheia Blaga, îndemnându-ne la acțiunea pentru împlinirea visului milenar al românilor: unirea tuturor între granitele vechi Daciei, unirea în cuget și simțiri, mai presus de clivaje produse de trădători de neam și de politicieni irresponsabili.

Împrejurări istorice maștere, neprințnice nouă, au înlesnit împăratia samavolnică, arbitrară, în provincii supuse unor stăpâni străine. N-am avut și nu avem vocația de slugi, nu ne-am umilit stăpânilor "luati din drum", cum îi numea poetul românișmului, nu numai al țărănimii, George Coșbuc.

Nimeni, nicicând nu ne-a putut stăpâni sufletul, ca pe o slujnică, nici chiar când coile de topoare de la noi o voiau pentru interesele lor meschine.

Prin spiritualitatea noastră, prin sufletul românesc, nimeni n-a putut trage granite despărțitoare, căci vorba legendarului țărănean, Badea Cârțan, "cine dracu a mai văzut granită prin inima țării...?". Prin inimă ei, nu spre onoarea neamului nostru, prin trupul ei se vede și azi că, da, spre durerea și jalea românilor.

Români aveau foarte treză conștiință originii lor române și, vorba blândului călugăr Samuil Micu Klein din Prefața la "Scurtă cunoștință despre Istoria Românilor": "Mare lucru e și se fi născut cineva din sânge roman" - "ataque equidem Romanu nasci sanguine multum est". Ei erau mândri și conștienți că vorbesc aceeași limbă "de bun neam" - cum zicea Mitropolitul Dosoftei, pentru că era "de pe sânge rudă împăreștească". Aceeași idee o afirmă Mitro-

politul Munteniei, Teodosie, în Prefața la Liturghierul său de la 1680, scriind: "Intre români ce zicem cuprin-dem și pe Moldoveni, căci toți dintr-o fântână cură". O afirmație foarte răspicată cu privire la latinitatea limbii române o face învățatul sfetnic al tarilor Rusiei, Nicolae Milescu: "Dumnezeu pe grecește se zice teos, pe latinește se zice deus, pe românește Dumnezeu, care cuvânt e lăsat de pe latină și de-am căuta mai jumătate din limbă e luată de pe latină".

O Doamne, de ce n-or fi căufând toți frații noștri din Basarabia să dea de latinitatea limbii lor române? De ce n-o văd din pâclă slavonă? El, dar vorba cronicarului M. Costin, "nu vremurile sunt sub om, ci bietul om sub vremuri".

Au demonstrat continuitatea noastră pe teritoriul vechii Daciei cronicarii: Nicolaus Olahus, popa Bratu din Răsinari, preotul de la biserică Sf. Nicolae și de la școala românească din Scheii Brașovului, cronicarii moldoveni Grigore Ureche, Miron Costin, Ioan Neculce, D. Cantemir, N. Milescu și cronicarii munteni, în fruntea lor istoria aşezându-l pe Stolnicul Constantin Cantacuzino, precum și corifeii "Școlii Ardeleni" - S. Micu, Gh. Sincai, Petru Maior, Ion Budai-Deleanu, marii revoluționari, pașoptiști - N. Bălcescu, A. Iancu, Bărnuțiu, Alecsandri, Golești și marii noștri scriitori de până la Mareea Unire din 1918 - Eminescu, Delavrancea, Coșbuc, St.O. Iosif, Goga, Iorga, Aron Cotruș.

Cu sentimentul că sunt cu toții una, urmăsi de daci și de romani, că am rămas mereu acasă, neintrerupt, în spațiul carpato-danubiano-pontic, "unit în cuget și simțiri", în grai și ideuri, chiar dacă forțe străine ne țineau despărțiti, oamenii noștri de știință și cultură au tănit mereu aprinse flacără ideii de unire și unitate națională.

LA 1 DECEMBRIE 1918

La Alba Iulia-n Cetate
Cernea zăpadă pe păcate,
În negre secole-ngeropate,
Cerneau zăpezile din zare.
Peste-un mileniu de-nchisoare
Cernea văzduhul nost' ninsoare
Să-ngeropate granița-arbitrară
Din blata înimă de țară:
Cernea văzduhul o ninsoare
Cu străluciri de mândru soare,
Cu visuri mari, din vremi bătrâne,
Ce-au scris: Deșteaptă-te, române!

ION DODU BĂLAN

Recunoașterea internățională a unui drept legitim al națiunii române

Prof. dr. STEFAN LACHE

(Continuare din numărul trecut)

Legitimitatea actului istoric săvârșit la 1 Decembrie 1918 a dobândit o nouă și strălucită confimare la Conferința de pace de la Trianon, din 4 iunie 1920, care a validat Hotărârea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, ceea ce a conferit României reînregătite dimensiuni de importanță internațională, deschizând noi orizonturi de afirmare.

Cu obiectivitate și dreptate, cu un riguros discernământ științific Conferința de pace a respins numeroase intervenții ale delegației Ungariei care a acuzat România, Cehoslovacia și Iugoslavia că ar fi acaparat "teritoriul milenar al Ungariei". Cu alte cuvinte, se avansa ideea paradoxală, aberantă, că realizarea unității naționale și unitățile a României ar fi însemnat tocmai contrariul, și anume crearea unui stat românesc multinnațional. Absurditatea aserțiunilor delegației ungare friza ridicolul, când se afirma că, în Ungaria, răspândirea limbii maghiare ar fi anulat "chestiunea naționalităților". Faptul că tezele emanate din cadrul delegației ungare nu rezistau la cea mai simplă confruntare cu datele și faptele istorice cele mai cunoscute explică de ce susținătorii lor străini, de altfel foarte puși și izolați, erau fie persoane legate prin interes materiale de vechiul imperiu, fie ignoranți în ceea ce privește istoria și geografia Europei Centrale. Reprezentanții Marilor Puteri Aliate, după ce au studiat cu atenție numeroasele memorii ale Ungariei, au ajuns la concluzia că "nu pot admite nici o clipă că tratatul de pace cu Ungaria ar fi fost redactat în vreun spirit de nedreptate față de un dușman învins, numai în scopul de a împăca statele care au luptat și au suferit cu noi în timpul războiului".

Însăși delegația Ungariei s-a văzut nevoită să recunoască faptul că, potrivit chiar statisticilor oficiale ungare din 1910, populația Transilvaniei era în majoritatea sa românească.

Într-o scrisoare remisă de președintele Conferinței de pace, Alexandre Millerand, ministrul de externe al Franței, referitor la "dreptul milenar" al Ungariei asupra unor provincii românești precum Transilvania, se menționează: "Voința popoarelor s-a exprimat în zilele din octombrie și noiembrie 1918, atunci când dubla monarhie s-a năruit și când populațiile îndelung asuprute s-au unit cu italieni, români, iugoslavi, cehoslovaci. Evenimentele care s-au produs de la această dată constituie tot atât de dovezi noi ale sentimentelor naționalităților altă dată supuse Coroanei St. Stefan. Dispozitiile tardive luate de guvernul ungar pentru a da satisfacție aspirațiilor de autonomie ale naționalităților nu pot crea iluzii; ele nu schimbă cu nimic adevărul istoric esențial, anume că, timp de ani numerosi, toate străduințele politicii ungare au tins să înăbușe-

glasul neamurilor asuprute".

Cu toate că linia de frontieră cu Ungaria nu era cea specificată în Tratatul încheiat de România cu Aliații, în august 1916, că ea nu corespunde întru totul nici cu traseele precizate prin hotărârea de la Alba Iulia, din 1 Decembrie 1918, statul român a decis să fie semnat Tratatul de pace cu Ungaria, considerând că dezideratele sale corespund în esență principiului etnic. Președintele Conferinței de pace, la rândul său, tinuse să argumenteze: "Împrejurările etnografice din Europa Centrală sunt de așa natură încât este, într-adevăr, cu neputință ca frontierele să coincidă, în toată întinderea lor, cu frontierele politice și cele etnice". În consecință, anumite nuclee de populație maghiară se vor găsi sub suveranitatea altui stat. Dar - arăta Millerand - nu se poate pretinde, pe temeiul acestei situații, că ar fi fost mai bine să nu se modifice vechiul statut teritorial. O stare de lucruri chiar milenară, (aluzie la memorile ungare), "nu are temei să dăinuască mai departe când s-a constatat că e contrarie dreptății". Statul <milenar> al Ungariei, întemeiat pe violență și pe nedreptate, a fost astfel desființat și de drept, așa cum mai înainte fusese desființat de fapt. Ungaria a devenit un stat național mic, dar redus la proporțiile lui reale. Tratatul de la Trianon - arăta Nicolae Titulescu, unul din semnatorii lui, "apare tuturor românilor și îndeosebi celor din Ardeal, ca o confiniție a unei ordini de drept mult mai redusă decât aceea pe care veacurile de convietuire și suferință comune au săpat-o în conștiința istorică... Această reacție instinctivă constituie cel mai frumos omagiu adus Conferinței Păcii și cea mai strălucită mărturie a permanenței operei ei".

Semnarea Tratatului de la Trianon i-a oferit lui Nicolae Iorga, o dată cu mărturisirea satisfacției pentru recunoașterea internațională a justei cauze românești, pentru sentința "fără drept de apel pronunțată la Paris", și ocazia de a adresa cuvinte frumoase poporului ungar, de a evidenția calitățile sale, precum și prilejul unor indemnizări înțelepte privind calea propășirii sale viitoare, al exprimării unor gânduri sincere, pline de speranțe pentru evoluția relațiilor româno-ungare.

Vorbind ca un om "pătruns de cerințele etice, ca și de necesitățile materiale ale timpului", Nicolae Iorga arăta că ungurii aveau în viitor cu totul altceva de făcut, "decât să-și recapete hotarele în afară", și anume "să-și refacă suflul înăuntru", adică să-l schimbe "din medieval, ce continua a fi", în "modern", cum trebuie să fie în propriul său interes. Aceasta i-ar permite să vadă imposibilitatea dăinuirii, în secolul al XX-lea, a "creaționilor mandatelor pontificale de la anul 1000", să înțeleagă că forța și măreția unui popor nu constă într-un teritoriu "pe care nu-l

umple", ci în "energia" lui, înțeleghând prin aceasta "avântul de civilizație". Grijă pentru civilizație - arăta cu deplin temei marele istoric - reclamă "o linie sufletească sprinținită pe conștiința de drept pentru sine, dar și pentru alții. Si atunci, în interesul marii civilizații umane, ne putem înțelege foarte bine".

Seria actelor care au consacrat pe plan internațional statul național unitar român a fost încheiată de Tratatul privind recunoașterea unirii Basarabiei cu România, semnat la Paris, la 28 octombrie 1920.

Dificultățile ivite în calea acestui tratat s-au datorat, la început, mai ales, neîncrederei Conferinței de pace în guvernul de la Moscova, care nu era considerat capabil să și asume obligații în numele Rusiei, ca și faptului că se speră într-o înțelegere directă "de bună vecinătate" între România și Rusia Sovietică. La începutul anului 1920, Consiliul Suprem al Conferinței de pace, răspunzând demersurilor românești, informa guvernul de la București, printr-o scrisoare semnată de primul-ministrul britanic, Lloyd George, că a aprobat recunoașterea Unirii Basarabiei cu România, fără însă ca această recunoaștere să fie încorporată în forma legală a unui tratat, considerând că astfel va fi îndepărtat "principalul obstacol al tuturor negociațiilor pe care guvernul român le-ar crede convenabile între guvernul Rusiei cu România".

Delegația română a prezentat, la Conferința de pace, argumente indubitate care atestau drepturile României asupra vechii sale provincii, răpite de Rusia țaristă în 1812 și asupra valabilității hotărârii de unire, adoptate de Sfatul Țării de la Chișinău. În acest sens, delegația română a avut sprijinul profesorului francez de la Sorbona, Em. de Martonne, care era referentul Conferinței de pace pentru chestiuni geografice și etnografice. În urma unei călătorii efectuate în Basarabia, el și-a format convinsă asupra caracterului românesc al provinciei și a susținut apoi cu toată autoritatea și prestigiul său legitimitatea unirii acestei provincii cu România.

Absența Rusiei sovietice de la lucrările Conferinței de pace nu a

ALBA IULIA
1 DECEMBRIE 1994

Zeci de mii de români veniți de pretutindeni, numeroși demnitari, primul-ministru al țării, Nicolae Văcăroiu, au fost prezenți la Alba Iulia spre a cinsti cum se cuvine această zi sfântă pentru națiunea noastră.

împiedicat Puterile Aliate și Asociație să desăvârșească opera lor de reașezare a Europei postbelice. La 3 martie 1920, Consiliul Suprem al Conferinței de pace de la Paris a adresat o Notă primului-ministrului român, Alexandru Vaida-Voevod, prin care se menționa că Marile Puteri Aliate nu putuseră lua până atunci o hotărâre definitivă asupra chestiunii Basarabiei "pentru că o considerau ca făcând parte din chestiunea românească în general". În continuare, în Notă se aprecia că în interesul României și al țărilor vecine, "chestiunea basarabeană nu mai trebuie să rămână în suspensie". În consecință, Consiliul Suprem al Conferinței de pace, luând în considerare realitățile geografice, etnice, economice-istorice, s-a pronunțat pentru încheierea unui tratat care să consfințească reunirea Basarabiei cu România.

Articolul 9 al Tratatului de la Paris, din 28 octombrie 1920,

prevădea: "Înaltele Părți contractante vor invita Rusia să adere la tratatul de față, de îndată ce va exista un guvern rus recunoscut de ele. Ele își rezervă dreptul de a supune arbitrajului Consiliului Societății Națiunilor toate chestiunile care ar putea fi ridicate de guvernul rus cu privire la detaliile acestui Tratat, fiind bine stabilit că frunțările definite de acest tratat, precum și suveranitatea României asupra teritoriilor pe care le cuprinde nu vor putea fi puse în discuție".

În perspectiva istorică, Marea Unire din 1918 și recunoașterea ei internațională prin hotărâri ale Conferinței de pace, prin tratatele semnate în cadrul acesteia pun în lumină viabilitatea și demnitatea națiunii române, hotărârea tuturor românilor de a trăi liberi și în strânsă unitate în vatra strămoșească și în relații pașnice, de prietenie și cooperare rodnică cu vecinii, cu toate popoarele.

REVISTA
OPINIA
nățională

TIPOGRAFIA **FED**

TEHNOREDACTARE COMPUTERIZATĂ:
Camelia BOSTAN

Costul unui abonament trimestrial este de 3 000 lei. Plata abonamentele se face prin mandat poștal sau dispozitiv de plată pe adresa: Fundația "România de Mâine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont 451.00.972 - B.C.R. - S.M.B.. Abonamente se pot face și prin oficile poștale din întreaga țară.

Revista "OPINIA NAȚIONALĂ" se află înscrisă în Catalogul de presă "RODIPET" la poziția 2111.

Cititorii din străinătate se pot abona prin "RODIPET" S.A. - P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-3129432 sau 3129433, telex 11995 - Piața Presei Libere nr. 1, Sect. 1, București - România.

REDACȚIA SI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4. Telefon: 330.68.45